

MANGE AKTIVITETER: ØRAS sitt anlegg ved Dal Skog rommer mange aktiviteter: Deponi for ordinært avfall, rankekompostering av hageavfall, sorteringsanlegg for husholdningsavfall, omlasting av mat- og restavfall, en stor gjenvinningsstasjon, biokullproduksjon og ombruksbutikk, i tillegg til administrasjon. Til sammen 45 ansatte har sin arbeidsplass her. Foto: ØRAS.

ØRAS:

Sparekniv, men også biokull og vellykket ombruk

Pålagte innsparinger i forhold til budsjett og utfasing av en av landets eldste Optibag-anlegg er blant utfordringene Øvre Romerike Avfallsselskap står foran. Men ved selskapets anlegg på Dal finnes også et nytt biokullanlegg og en ytterst veldrevet ombruksbutikk.

AV Johs. Bjørndal

ØRAS ble etablert allerede i 1979 av kommunene Ullensaker, Eidsvold og Nannestad og er dermed et av landets eldste interkommunale renovasjonsselskap. I 1983 kom også Hurdal kommune med og i dag har de fire kommunene

til sammen rundt 90 000 innbyggere, og over 38 000 abonnenter. Selskapet etablerte seg fra starten på Dal Skog, dette var da ment å være midlertidig. Men slik gikk det ikke, og i dag rommer det 220 daa store området både deponi, sorteringsanlegg, omlastingshall for

mat- og restavfall, selskapets eneste gjenvinningsstasjon og altså biokullfabrikk og ombruksbutikk.

ANLEGGET HAR AVTJENT VERNEPLIKTEN
Kretsløpet besøkte ØRAS våren 1999, da hadde landets Opti-Bag-anlegg

Trym Denvik har vært adm.dir. ved ØRAS siden 2015. Mye har skjedd i løpet av disse årene, blant annet etablering av biokullfabrikken i bakgrunnen.

nummer to vært i drift noen måneder. Det ble da bare sortert i to fraksjoner, rest- og matavfall, men intensjonen var å bruke det til flere fraksjoner. Det har imidlertid ikke skjedd, i dag 25 år etter brukes anlegget fortsatt bare til å skille rest- og matavfall. Nå synger altså denne løsningen på siste verset, i løpet av noen uker vil anlegget bli faset ut, men ikke nedmontert. – Det kommer jo stadig nye krav, kanskje det kan brukes til å sortere ut for eksempel tekstilavfall, sier Denvik. Men i likhet med en del andre har ØRAS kommet til at matavfallet bør samles inn i egen dunk. – Optibag-anlegget har tjent oss godt i alle disse årene, men utsorteringsgraden av de grønne matavfallsposene er bare 85 prosent. I tillegg hadde vi en plukkanalyse i oktober som viste at det var adskillig mer restavfall enn matavfall i de grønne posene. Det er naturlig å se dette i sammenheng med prisøkningen på bæreposer i butikk, og at det blir

fristende å bruke gratisposene også til restavfall. Det kan være et forbigående fenomen og plukkanalysen hadde begrenset omfang, men uansett styrker den beslutningen om at man bør samle inn matavfallet i egen dunk. Det er nødvendig for å bringe materialgjenvinningen videre opp, sier Denvik.

” Det var adskillig mer restavfall enn matavfall i de grønne posene. Det er naturlig å se dette i sammenheng med prisøkningen på bæreposer i butikk.

SORTERING HOS NABOEN

En slik omlegging lar seg ikke gjennomføre over natta og Denvik forteller at matavfallsposene inntil videre skal utsorteres ved naboen

ROAF sitt sorteringsanlegg tre mil lengre sør. Der har også restavfallsposene fra ØRAS havnet siden 2021, før det gikk det til forbrenning i Sverige. – Det kostet jo halvparten, men ga 10 prosent lavere materialgjenvinningsgrad på det innsamlede husholdningsavfallet, opplyser Denvik. Matavfallet har hittil gått til Romerike Biogass, Oslo kommunes anlegg som ligger i Nes, bare et par mil unna. Men inntil videre vil det nå gå via ROAF sin nedstrømsløsning, i dag betyr det at det havner hos Greve Biogass i Tønsberg.

Restavfallet fra gjenvinningsstasjonen har inntil nylig gått til Hafslund Oslo Celsio sitt anlegg på Klemetsrud, men går nå til Eidsiva Bioenergi sitt anlegg på Trehørningen ved Hamar. – Da slipper vi å kverne det først, sier Denvik.

EIERNE VIL SPARE

I likhet med andre avfallsselskap har kostnadsvekst slått inn også hos ØRAS,

SNART SLUTT: Optibag-anlegget hos ØRAS har sortert matavfall fra restavfall i mer enn 25 år. Men ikke uten oppgraderinger, den siste ble gjort i 2017 og kostet 8 millioner kroner. Nå synger anlegget, i hvert fall foreløpig, på siste verset.

ubønnhørlig. – Vi utarbeider et felles gebyrgrunnlag for alle kommunene basert på vårt budsjett. Dette var på 145 millioner kroner i 2023, men øker til 155 millioner kroner i år. Dette betyr økning av gebyrgrunnlaget, men vi ligger fortsatt godt under landsgjennomsnittet i kostnader for det vi synes er et godt tilbud. Men det er kommunene som fastsetter og fakturerer gebyret, og siden disse fra 2020 også administrerer selvkostfondet kan økningen variere, forklarer Denvik.

Dette betyr at for eksempel Eidsvoll kommune øker sitt renovasjonsgebyr for et standard abonnement fra 2219 kroner i 2023, til 3084 kroner i år, en økning på 39 prosent. Det er da også denne kommunen som har vært mest opptatt av kostnadsnivået hos ØRAS. Og under representantskapets behandling av årets styregodkjente budsjett ble det kuttet med fire millioner kroner.

MÅ SENKE AMBISJONENE

Trym Denvik sier de skal forholde seg til det, men legger ikke skjul på at det er en sammenheng mellom økonomi og tjenestetilbud – ikke minst må miljøambisjonene senkes når det skal spares penger. – Som eksempel kan nevnes at vår materialgjennvinningsandel i 2022 var 54 prosent, mens den i 2023 ble ca. to prosent lavere. Årsaken er at vi i fjor sendte overflatebehandlet returtrevirke til forbrenning i stedet for materialgjenvinning. Det sparte vi rundt to millioner kroner på. Et annet eksempel er at vi i fjor gikk tilbake til fossilt drivstoff, som er 6–7 kroner billigere for literen enn biodiesel.

Det er Nordren som samler inn husholdningsavfallet i alle de fire ØRAS-kommunene, Eidsvoll kom med i 2023. Det synes Denvik har vært greit i den perioden vi har bak oss, med lange leveringstider på utstyr. – Vi ventet i to år på levering av én lastebil, forteller han. Men i avfallsstrategien til ØRAS står det at egenregi skal utredes innen dagens avtaleperiode går ut i 2026.

Her står det også at eventuelle synergier ved et nærmere samarbeid med ROAF skal utredes. – Vi har jo et omfattende samarbeid om behandlingsløsningene allerede. Men det kan også ligge gevinster i et nærmere samarbeid om IT- og økonomisystemer, sier Denvik.

BRUKERBETALING FUNGERER GODT

Med unntak av at Hurdal har en mobil gjenvinningsstasjon som er åpen en

SUKSESS: Ombruksbutikken OmgjørRAS ble etablert i 2017 og har blitt meget populær. Her viser Jorunn Haugen noe av varesortimentet for barn.

og skapt trøbbel med å holde budsjettene. I fjor måtte eierkommunene etterbevilge 17,5 millioner i november for å holde hjula i gang. – Det har gjennom hele året vært klart at budsjettet var urealistisk, sa Denvik da. – Økte rentekostnader, dyrere drivstoff og et relativt

kostbart lønnsoppgjør i fjor sørger for at kostnadsveksten har fortsatt. I tillegg vil innsamling av matavfall fra egen dunk øke renovasjonsgebyret, og egen dunk for glass- og metallemballasje vil bety rundt 200 kroner, sier han nå.

Renovasjonsgebyret vil altså øke

Vi klarte å redusere trafikkbelastningen samtidig som vi fikk en mer rettferdig ordning.

uke på våren og en uke på høsten, har ØRAS bare en gjenvinningsstasjon for de fire kommunene. – Nesten alle bor innenfor en radius på tre mil, forklarer Denvik. I den såkalte rondellen på Dal Skog er det til gjengjeld stor trafikk, i fjor var det rundt 90 000 besøk. – Vi var oppe i nesten 130 000 besøk årlig i 2018. Men så innførte vi en brukerbetaling på 100 kroner, bortsett fra for hageavfall, farlig avfall og EE-avfall. Det skapte adskillig støy og antallet besøk sank, men ikke avfallsmengden. Slik sett fungerte det etter hensikten, vi klarte å redusere trafikkbelastningen samtidig som vi fikk en mer rettferdig ordning, forklarer Denvik. Og brukerbetalingen fra gjenvinningsstasjonen utgjør rundt 5 millioner kroner, altså et betydelig bidrag til et budsjett som totalt er på 155 millioner. Denvik forteller at de også tester ut en såkalt minigjenvinningsstasjon i eierkommunene, etter mønster fra de som finnes i Oslo. – Vi har jo tettsteder som har blitt ganske urbane, med en god del innbyggere som klarer seg uten bil, forklarer Denvik.

SUKSESS FOR OMBRUKSBUTIKK

Men alt handler ikke om å spare penger på ØRAS. Denvik viser stolt fram bio-kullanlegget som nå fungerer godt (bla om og se egen sak). På området finnes også ombruksbutikken OmgjørØRAS, som selskapet driver i egen regi. Her ble det i fjor solgt mer enn 100 000 artikler for rundt 4,6 millioner kroner. Og det er ikke noe loppemarked vi kommer inn i, varene fra gjenvinningsstasjonen er rene og pene, sortert og presentert som i en hvilken som helst butikk. – Vi åpnet den i 2017, som en av de første ombruksbutikkene i egen regi, forteller Denvik og skryter uhemmet av de ansatte som virkelig står på for å gi kasserte artikler et nytt liv.

Han viser også gjerne fram ombruks-hyllene for «ufarlig farlig avfall», som ØRAS i likhet med noen andre avfalls-selskaper har begynt å selge. Og erfaringene er de samme som andre steder, det som bys fram for salg forsvinner raskt. 📌

Shaping a new tomorrow

Miljø

- Fjerner farlige stoffer i kretsløpet
- Erstatter fossilt brensel

Brevik CCS

- Verdens første CO2-fangstanlegg ved en sementfabrikk
- 400 000 tonn CO2 fanget pr år

Bærekraft

- Bidrar til å ivareta naturressurser
- Utnytter alle ressursene i det farlige avfallet

miljo.heidelbergmaterials.no

**Heidelberg
Materials**